

GMPI verslag Women Booming Business

Op 2 oktober 2013 vond op aanvraag van een aantal Kamerleden de verdiepingsbijeenkomst *Women Booming Business* van het Gender MeerPartijen Initiatief (GMPI) plaats in de Tweede Kamer.

In het bijzijn van veel publiek presenteerden Saskia Vossenbergh en Nelleke van der Vleuten hun visies op vrouwelijk ondernemerschap, gendergelijkheid en het Nederlandse handelsbeleid. Daarbij waren Ingrid de Caluwé van de VVD, Roelof van Laar van de PvdA, Agnes Mulder van het CDA, Joël Voordewind van de Christen Unie en Harry van Bommel van de SP aanwezig. De bijeenkomst werd voorgezeten door Anousha Nzume.

Best Practices

Nelleke van der Vleuten (ICCO) spreekt het publiek als eerste toe namens de WO=MEN werkgroep Duurzame Inclusieve Economie. Ze geeft duidelijk aan verheugd te zijn met de aandacht voor vrouwenrechten in de verschillende beleidsnota's van Minister Ploumen. De groep heeft ook nog een aantal [aanbevelingen](#) om het beleid te concretiseren op het gebied van gendergelijkheid. De focus op informatiedeling, financiering en clusteraanpak zoals aangegeven in de beleidsnota "[Wat de Wereld Verdient](#)" biedt daarvoor een uitgangspunt.

Zo zou de overheid het uitwisselen van 'best practices' moeten stimuleren om bedrijven duidelijk te maken dat investeren in vrouwen loont. Ook zou het goed zijn om gedegen onderzoek te laten doen naar de obstakels voor vrouwen om deel te nemen aan verschillende bedrijfsleveninstrumentaria, gezien het extreem lage percentage van 2 procent vrouwen dat daar momenteel gebruik van maakt. Vooral, zo voegt Nelleke van der Vleuten toe, omdat het onwaarschijnlijk is dat deze cijfers overeenkomen met de ambitie van vrouwen.

Tot slot spoort Nelleke Kamerleden aan tot een geïntegreerde aanpak (niet alleen kredieten maar ook aandacht voor cultuur, onderwijs enz), omdat complexe problemen nu eenmaal vragen om oplossingen vanuit verschillende kanten. Een stevige samenwerking tussen Nederlandse bedrijven ter plekke en ambassades, maar vooral ook NGO's die opkomen voor de belangen van lokale vrouwen is daarvoor cruciaal.

Randvoorwaarden succesvol ondernemen voor vrouwen

Saskia Vossenbergh krijgt vervolgens de gelegenheid om vanuit haar onderzoeksachtergrond te spreken over de do's & don't's op het gebied van vrouwelijk ondernemerschap. Aansluitend bij het argument voor een geïntegreerde aanpak, onderstreept Saskia Vossenbergh heel duidelijk het belang om vrouwelijk ondernemerschap te stimuleren door meer dan alleen financiële middelen. In principe ontbreekt het ontwikkelingslanden niet aan ondernemende vrouwen, die zijn er al in grote getale. Maar of dit ook tot groter ondernemerschap leidt hangt volgens Saskia Vossenbergh af van de motieven. Vaak gaat het voor deze vrouwen in eerste instantie om het tegengaan van armoede en

uitsluiting. Dergelijke ondernemingen worden o.a. gesteund door microfinancieringen en leiden meestal niet tot grotere ondernemingen met grotere werkgelegenheid.

Saskia Vossenbergh legt uit dat de motieven die iemand heeft om te ondernemen sterk samenhangen en onlosmakelijk verbonden zijn met de omgeving en de cultuur waar iemand zich in bevindt. Vanuit een genderperspectief bekeken wordt duidelijk dat er verschillende condities zijn die bepalen waarin en hoe mannen en vrouwen ondernemen. Daarbij ondervinden vrouwen vaak moeilijkheden zoals gebrek aan steun van hun partner, minder machtige netwerken, zorgverantwoordelijkheden, maar ook structurele problemen zoals geen recht op eigendom.

Saskia Vossenbergh spoort dan ook aan om te focussen op wat de voorwaarden en condities zijn voor vrouwen om succesvol te ondernemen. Oftewel, vrouwelijk ondernemerschap behoeft het waarborgen van primaire randvoorwaarden en flankerend beleid, ofwel andere soorten beleid die het effect versterken, waaronder investeren in onderwijs, in kinderopvang, in gezondheidszorg enz. Daarbij moet er gedacht worden op drie niveaus:

- gezin & familie (tijd voor vrouwen door delen zorgtaken, kinderopvang)
- beleid en instituties (wet & regelgeving)
- normen & waarden

Daarvoor is het ook nodig om duidelijk te bepalen wat handelsbeleid teweeg wil brengen, voor wie en waarom. Is gendergelijkheid een doel of een middel tot een ander doel (namelijk economische groei)?

De uiteindelijke boodschap van Saskia Vossenbergh luidt dan ook: kijk naar de randvoorwaarden en zet een meersparenbeleid uit (randvoorwaarden in de context waarborgen, katalysatoren stimuleren).

In gesprek met de politici

Na afloop van de presentaties is er gelegenheid voor de aanwezige politici om vragen te stellen aan de presentatoren en in te gaan op kansen en uitdagingen betreffende het Dutch Good Growth Fund, het bedrijfsleveninstrumentarium en het beleid op gebied van vrouwelijk ondernemerschap in ontwikkelingssamenwerking.

Ingrid de Caluwé – voorzitter van het GMPI – spreekt haar zorg uit over het vermeerderen van regelgeving voor ondernemers als oplossing in de vertaalslag. De presentatoren geven echter aan dat voor een dergelijke vertaalslag geen nieuwe regels nodig zijn, maar interventies die praktisch zijn en norm-doorbrekend in aanpak. Dat kan bijvoorbeeld door informatiedeling op basis van ‘best practices’.

Op de vragen van Harry van Bommel en Joël Voordewind hoe het Dutch Good Growth Fund meer aandacht kan hebben voor vrouwen, antwoordt Saskia Vossenbergh dat het voor zowel mannelijke als vrouwelijke ondernemers lastig is om geld voor hun onderneming te vinden. Echter, voegt Nelleke van der Vleuten toe “vrouwen hebben wel een extra financieel probleem omdat zij vaak niet over onderpand beschikken dat garant moeten staan voor leningen. Ook hebben vrouwen vaak geen landrechten”. Daardoor kunnen vrouwelijke ondernemers niet alles uit hun onderneming halen, ze kunnen hun bedrijfje vaak niet laten doorgroeien van een klein naar een middelgroot bedrijf. In

ontwikkelingslanden is dit een algemeen probleem, er zijn relatief weinig middelgrote bedrijven. Maar, zegt Nelleke van der Vleuten, “vrouwelijke ondernemers zijn *‘the most missing, of the missing middle’*”.

Saskia Vossenberghaakt hier op in. “Bij ondernemerschap gaat het niet alleen over economische en financiële factoren, het gaat minstens zo zeer om sociale omgevingsfactoren die ondernemerschap stimuleren of beperken.”

Roelof van Laar merkt op dat dan eigenlijk een heel ander overheidsbeleid nodig is. Of kunnen er toch nog elementen in het bestaande beleid worden ingebouwd? Nelleke van der Vleuten antwoordt dat zowel het huidige instrumentarium ten volle voor deze doelen benut moeten worden, maar dat tegelijkertijd het lokale ondernemingsklimaat voor vrouwelijke ondernemers bevorderd moet worden. Er zouden genderspecifieke maatregelen genomen moeten worden. Hiervoor moet de expliciete keuze gemaakt worden dat beleid echt eerlijker uitpakt voor mannen en vrouwen.

Harry van Bommel vraagt de sprekers of de overheid dan niet op het verkeerde paard wedt? Een die vooral vrouwelijke micro-ondernemers stimuleert wat noch economische groei oplevert, noch gendergelijkheid? Van Bommel suggereert een kanteling van beleid. Hiervoor moeten vooral de lokale omstandigheden worden beïnvloedt.

Saskia Vossenberghaakt dit, maar meent dat dit een politieke vraag is. Want wat is je uiteindelijke doel? Economische groei of gendergelijkheid? Dat laatste zijn processen van lange adem.

Joël Voordewind vraagt de sprekers of de Kamerleden dan niet de minister moeten vragen om in bilaterale gesprekken met overheden de randvoorwaarden voor vrouwelijk ondernemerschap bespreekbaar te maken? Dit zou zeker via de ambassades kunnen, bepleit Nelleke van der Vleuten.

Ingrid de Caluwé complimenteert de minister met haar inzet om specifiek vrouwelijke ondernemers op handelsmissies mee te nemen. Zij zou graag zien dat de overheid krachtige en succesvolle vrouwelijke ondernemers nog meer zou stimuleren.

Roelof van Laar concludeert dat een flankerend beleid nodig is. De Wereldbank laat dat ook zien: investeren in landrechten voor vrouwelijke boeren kan een productieverhoging van 20% betekenen.

Tot slot concludeert Nelleke van der Vleuten: genderneutraal beleid werkt negatief uit voor vrouwen. Een focus op vrouwen is daarentegen te nauw. Daarom is het belangrijk handelsbeleid vanuit een genderperspectief te benaderen en te analyseren: “Stop fixing women, start fixing the context”.